

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991. Електронна база «Законодавство». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
2. Товарна структура зовнішньої торгівлі України. URL: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/zd/tsztt/tsztt_u/tsztt0119_u.htm.
3. Корягін М. В. Особливості обліку операцій з переробки давальницької сировини, ввезеної нерезидентом на митну територію України. // Ефективна економіка № (6). – 2018. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6381>.

ДО ПРОБЛЕМИ ВІДОБРАЖЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА ЇХ СПРАВЕДЛИВОЮ ВАРТІСТЮ У БАЛАНСІ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Близнюк Л. М., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [2]. Найчастіше саме вони займають найбільшу питому вагу в балансі підприємства та мають найбільшу вартість.

Більшість підприємств України на сьогодні відображають основні засоби у балансі за балансовою (залишковою) вартістю. Але дуже часто балансова вартість об'єктів основних засобів, що використовуються на підприємствах, не відповідає їх ринковій вартості. Внаслідок цього має місце викривлення даних балансу підприємства та неможливість достовірної оцінки активів підприємства користувачами фінансової звітності.

Проблеми обліку основних засобів дослідженні в працях провідних науковців: Ф. Бутинця, С. Голова, Н. Ткаченко, Т. Маренича, В. Плаксієнка, В. Сопка, Ю. Грибовської та інших. Але практикуючі бухгалтери досі стикаються з труднощами обліку основних засобів за справедливою вартістю.

Мета дослідження полягає у розгляданні проблеми переоцінки основних засобів на сучасних підприємствах України з метою приведення їх вартості до справедливої.

Закон про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні передбачає, що інформація у фінансовій звітності повинна бути правдивою, повною і неупередженою. Достовірна оцінка балансових активів є одним з найважливіших чинників, які забезпечують успішне досягнення мети бухгалтерського обліку. Ця мета досягається встановленням справедливої вартості активів.

Справедлива вартість активу – це сума, за якою його можна продати при звичайних умовах на певну дату [5]. В умовах сьогоднішнього дня на більшості

підприємств України простежується значна різниця між залишковою вартістю основних засобів та їх справедливою вартістю.

Переоцінка основних засобів – одна з корисних норм бухгалтерського обліку, яка дозволяє показати у фінансовій звітності підприємства більш достовірну оцінку його активів. У п. 16 П(С)БО 7 відзначається, що підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів. Тобто проведення переоцінки в бухгалтерському обліку – це право підприємства, а не обов'язок.

Порядок проведення переоцінки та відображення її результатів у бухгалтерському обліку регламентується п. 16-21 П(С)БО 7 «Основні засоби» та п. 34-39 Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів № 561.

П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів» передбачає, що на дату річного балансу підприємство має оцінювати, чи існують ознаки можливого зменшення корисності активу.

Існує багато факторів, які обумовлюють невідповідність балансової вартості справедливій. Наприклад, багато підприємств використовує в виробничому процесі застарілі, давні основні засоби, які ще знаходяться у робочому стані, але багато років обліковуються на балансі за ліквідаційною вартістю; високий рівень інфляції в Україні за останні 10-20 років знецінив вартість основних засобів, які були придбані підприємствами «зі стажем» у той період; прагнення підприємств оптимізувати податок на прибуток, встановлюючи при введенні в експлуатацію основного засобу мінімальні строки експлуатації, які передбачені у Податковому кодексі України, чим досягається збільшення амортизаційних нарахувань у перші роки використання основного засобу тощо.

Розглянемо причини непопулярності процедури переоцінки основних засобів серед практикуючих бухгалтерів України:

- залучення незалежного оцінювача для переоцінки основних засобів у бухгалтерському обліку є обов'язковим [3]. Справедливу вартість об'єкта основних засобів для встановлення необхідності переоцінки підприємство може визначити самостійно за правилами, наведеними в додатку до П(С)БО 19 для різних груп основних засобів, однак остаточна величина переоціненої вартості при відображенні результатів переоцінки в обліку формується на підставі акту оцінки об'єктів основних засобів, зробленої незалежним оцінювачем [5]. Послуги незалежного оцінювача тягнуть за собою додаткові витрати підприємства.

- у разі переоцінки одного об'єкта основних засобів на ту самку дату повинні бути переоцінені всі об'єкти основних засобів тієї групи, до якої він належить. Тобто витрати на послуги незалежного оцінювача при великій кількості основних засобів можуть бути доволі суттєвими для підприємства.

- якщо підприємство проведе переоцінку основних засобів групи, надалі воно повинно буде проводити переоцінку основних засобів тієї групи кожену дату балансу, щоб їх залишкова вартість на дату балансу суттєво не відрізнялася від справедливої вартості. Тобто на кожену дату балансу потрібно

передбачати можливі витрати на незалежного оцінювача, а це досить ризиковано при нестабільному фінансовому стані.

- при великій кількості основних засобів процедура переоцінки є доволі трудомісткою;

- необхідність здійснення коригування фінансового результату до оподаткування на результат переоцінки основних засобів, що передбачає збільшення фінансового результату до оподаткування на суму уцінки та втрат від зменшення корисності основних засобів, включених до витрат звітного періоду відповідно до національних ПБО або МСФЗ (абзац третій п. 138.1 ст. 138 Податкового кодексу), та зменшення фінансового результату до оподаткування на суму дооцінки та вигід від відновлення корисності основних засобів в межах попередньо віднесених до витрат уцінки та втрат від зменшення корисності основних засобів, проведеної відповідно до національних ПБО або МСФЗ (абзац четвертий п. 138.2 вищезазначеної статті), що для бухгалтера означає подвійний облік – бухгалтерський та податковий;

- п. 188.1 ст. 188 Податкового кодексу встановлено, що база оподаткування ПДВ операцій з постачання необоротних активів не може бути нижче балансової (залишкової) вартості за даними бухгалтерського обліку, що склалася станом на початок звітного (податкового) періоду, протягом якого здійснюються такі операції. Тобто якщо було проведено переоцінку необоротного активу, то у разі його продажу база оподаткування визначатиметься з урахуванням проведеної переоцінки, що для підприємства є зайвими витратами.

Дослідження показало, що на сучасних українських підприємствах на сьогоднішній день існує проблема невідповідності балансової вартості основних засобів справедливій, що тягне за собою викривлення фінансової звітності. У своїй більшості це стосується середніх, малих та мікропідприємств, фінансовий стан яких не дозволяє мати достатню кількість технічних спеціалістів та працівників-обліковців для проведення переоцінки основних засобів та подальшого обліку цієї операції у бухгалтерському та податковому обліку.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Мінфіну України № 73 від 07 лютого 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

2. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Мінфіну України № 92 від 27 квітня 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

3. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» № 2658-III від 12 липня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

4. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом Мінфіну від 30 вересня 2003 р. № 561 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 "Об'єднання підприємств", затверджене наказом Міністерства фінансів України N 163 від 07 липня 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 "Зменшення корисності активів", затверджене наказом Мінфіну № 817 від 24 січня 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

АНАЛІЗ СИСТЕМ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Буйко Ю. С., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.

Сучасні умови потребують від підприємств постійних змін. Глобалізація – актуальна тема в усьому світі. Наша країна також діє на міжнародному ринку, спостерігається залучення іноземного капіталу в усі галузі виробництва, спроби вступити до міжнародних організацій, реформування економіки. А все це вимагає від керівників українських підприємств адаптувати свою систему обліку відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності.

Запаси – це одна із таких важливих складових господарювання, без якої виробниче підприємство не зможе функціонувати. Тому питанням уніфікації обліку запасів відповідно до міжнародних стандартів займалися такі вчені: Бутинець Ф.Ф., Голов С.Ф., Костюченко В.М., Жолнер І. В. та інші.

Мета роботи – узагальнити теоретичні засади щодо обґрунтування відмінностей обліку запасів в національній та міжнародній практиці.

Задачі дослідження: аналіз основних визначень та положень відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» (П(с)БО 9) та Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 2 «Запаси» (МСБО 2) та виявлення розбіжностей між ними; встановлення економічних проблем, викликаних цими відмінностями.

Багато підприємств виходять на міжнародні ринки, щоб отримати додатковий прибуток. Облік, не тільки запасів, повинен вестися як щодо вимог національних положень, так і відповідно до міжнародних стандартів. Але у міжнародних стандартах можна знайти як «переваги», так і негативні риси. До позитивних можна віднести: складання і подання прозорої управлінської звітності, яка повною мірою відображає всі процеси на підприємстві; розуміння звітності, складеної за міжнародними стандартами в усьому світі; логіка в усіх положеннях.

Негативним є те, що: існує деяка абстрактність міжнародних стандартів; відсутність роз'яснень щодо деяких ситуацій; різноманітність у методах обліку.

Відповідно до МСБО 2 запаси – це активи, які:

- а) утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу;
- б) перебувають у процесі виробництва для такого продажу або
- в) існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг [1].